

УДК: 633.1.

В. С. Мацютевич, Л. Г. Ройченко, О. В. Максименко

Інститут кормів УААН

СТАН ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ КОРМОВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Досліджено стан розвитку кормовиробництва в усіх категоріях господарств України за 1990-2005 рр., відображено актуальні економічні проблеми виробництва кормів.

Ключові слова: *корми, виробництво, кормові культури, зібрані площі, урожайність, конкурентоспроможність.*

Ефективне функціонування кормовиробництва є гарантом стабільного нарощування виробництва тваринницької продукції. Тому стійка кормова база, яка задовольняла б потребу тварин і птиці в повноцінних кормах у сільськогосподарських підприємствах усіх форм власності, сприяла б поступовому розвитку цих галузей, їх інтенсифікації і конкурентоспроможності.

Матеріал та методика досліджень. Матеріалом досліджень були дані Державного комітету статистики України. Дослідження виконували із застосуванням економіко-статистичного, розрахунково-конструктивного, абстрактно-логічного та монографічного методів досліджень.

Результати досліджень. Аналіз розвитку економічних процесів у галузі кормовиробництва в Україні за останні 16 років (1990-2005 рр.) дає можливість стверджувати, що галузь залишається однією з найскладніших в аграрному виробництві. Послаблена увага до кормовиробництва призвела до змін в структурі посівів основних сільськогосподарських культур, що не можна вважати позитивним, як з точки зору раціонального співвідношення посівів сільськогосподарських культур, так і забезпечення тваринництва повноцінними кормами. Протягом досліджуваного періоду площі кормових культур в усіх категоріях господарств зменшилися з 12 млн.га до 3,7 млн.га, або у 3,2 разу. Причому найбільш інтенсивне скорочення їх площ в порівнянні з попереднім роком було у 2000 р. – 18,4%, 2003 р. – 13,4%, 2004 р. – 16,4%, 2005 р. – 11,9%.

За період з 1990-2005 рр. площі кормових культур в усіх категоріях господарств України в середньому щороку зменшувалися на 550.7 тис. га,

© Мацютевич В.С., Ройченко Л.Г., Максименко О.В., 2006

або на 7,5%, в тому числі найбільш інтенсивно у зоні Степу – на 294,3 тис. га, або на 10,8%, менше в Лісостепу – на 170,4 тис. га, або на 6 % і на Поліссі – на 86,1 тис. га, або на 5,1%. Зменшилися і частка кормових культур в загальній площі сільськогосподарських культур з 37% до 14%.

Варто наголосити, що за останні 16 років в країні в середньому щорічно зменшувалися зібрані площі багаторічних трав на зелений корм – на 111,6 тис. га або 10,4 %, багаторічних трав на сіно – на 28,2 тис. га, або 2,3%, кукурудзи на силос – на 264,3 тис.га, або 11,4%, однорічних трав на зелений корм – на 122,8 тис.га, або 10,8%, кормових коренеплодів – на 26 тис. га, або 5,5%. Збільшилися лише площі однорічних трав на сіно, середній абсолютний приріст яких становив 2,2 тис. га.

Таке інтенсивне скорочення площ кормових культур призвело до зменшення площ багаторічних трав на зелений корм з 2071,1 тис. га до 397,7 тис.га (в 5,2 разу), багаторічних трав на сіно – з 1425 тис.га до 1001,3 тис. га (на 29,7%), кукурудзи на силос – з 4730,2 тис.га до 765,8 тис. га (у 6,2 разу), однорічних трав на зелений корм з 2250,1 до 407,4 (в 5,5 разу), кормових коренеплодів – з 683,4 тис.га до 293,5 тис.га (в 2,3 разу).

За відповідний період зменшилась урожайність кормових культур. Значне скорочення площ і зниження урожайності зумовило скорочення виробництва основних видів кормів: зеленої маси багаторічних трав з 47,4 млн. т до 5,8 млн. т, або у 8,1 разу, сіна багаторічних трав з 5,5 млн. т до 3,0 млн. т, або у 1,8 разу, кукурудзи на силос з 98,4 млн. т до 12,5 млн. т, або у 7,8 разу, зеленої маси однорічних трав з 32,8 млн. т до 3,6 млн. т, або у 9,1 разу, сіна однорічних трав з 1,1 млн. т до 0,9 млн. т, або у 1,2 разу, кормових коренеплодів з 27,3 млн. т до 8,0 млн. т, або у 3,4 разу, зеленої маси сіножатей і пасовищ з 4,1 млн. т до 0,7 млн. т, або – у 5,9 разу, сіна сіножатей та пасовищ з 3,4 млн. т до 2,1 млн. т або на 38,2%. Зменшення обсягів виробництва кормових культур призвело до скорочення обсягів заготівлі кормів, що стримує забезпечення тваринництва повноцінними кормами.

Виходячи з вищевикладеного зауважимо, що оптимізація структури посівних площ кормових культур з врахуванням природно-кліматичних зон і виробничого напрямку сільськогосподарського підприємства дасть можливість ефективніше використовувати земельні ресурси та за інших рівних умов збільшити виробництво кормів з меншої кормової площі. При цьому головним напрямком збільшення обсягів продукції кормовиробництва залишається підвищення врожайності кормових культур шляхом впровадження перспективних сортів та інтенсивних технологій їх вирощування. В результаті ринкових перетворень зростатиме можливість пере-

ходу на сучасні прогресивні технології виробництва кормів, підвищення якості та конкурентоспроможності продукції кормовиробництва.

Висновки. Економічні дослідження стану і шляхів розвитку кормовиробництва за 1990-2005 роки дають підстави стверджувати про наявність в галузі істотних динамічних і структурних змін. Рівень виробництва кормів залишається низьким. В агроформуваннях навіть після реформування, переходу до приватної власності, при зменшенні поголів'я виробляється недостатня кількість кормів, як результат цього – не забезпечується збалансована годівля. Звідси низька продуктивність тварин і птиці та конкурентоспроможність їх продукції на ринку. Підвищення ефективності кормовиробництва потребує: оптимізації посівних площ кормових культур в регіонах за розміром і структурою з врахуванням поголів'я і продуктивності тварин а також до агротехнічних вимог та екологічної безпеки землеробства; покращання видової і сортової структури посівів кормових культур і підвищення їх продуктивності; насичення сівозмін проміжними посівами, що забезпечить підвищення продуктивності кормового гектара. Комплексне застосування цих заходів дасть позитивний результат і сприятиме стабілізації ситуації та подальшому розвитку кормовиробництва в умовах економіки ринкового спрямування.

Бібліографічний список

1. Саблук П.Т. Кардинальні напрями вирішення економічних проблем в АПК. //Економіка АПК, 2005, № 5.– С. 3.
2. Статистичний збірник «Сільське господарство України» за 2004 р. Державний комітет статистики України. – Київ. – 2005 р.